

jo: Bernarda Oman (stanovalka I, II in III), Judita Zidar (Kata, zbor, zapisničarka), Tine Oman (Kepler, zbor, sekretar, predsednik komisije) in Pavel Rakovec (Henrik, zbor, miličnik, član komisije). Premiera je bila 21. februarja 1991, predstava traja brez odmora uro in četrt.

Namesto načrtovane krstne uprizoritve novitete Iva Svtine Kamen in zrno so v Prešernovem gledališču za začetek 21. Tedna slovenske drame premierno uprizorili prvo dramsko besedilo **Rudija Šeliga Kdor skak, tisti hlap**, ki je nastalo 1972. leta in bilo uspešno krstno uprizorjeno 1973. leta v ljubljanskem gledališču Glej.

Sam avtor je ob krstni uprizoritvi zapisal v gledališki list, da ga je v besedilu zanimalo, kako v obdobju slovenske zgodovine, ki se ga sam zaveda, reagirajo ali odgovarjajo na pritisk danega sveta mlade generacije. V igri je sam te reakcije zreduciral in posplošil v tri načine: »Prvo obdobje je v nekega smislu uporniško, humanistično – eksistencialistično, drugo funkcionalistično in tretje tisto, ki zdaj nastaja (se pravi v sedemdesetih letih), ki se ta trenutek godi in nosi v sebi marsikaj iracionalnega, nastajajo nova pravila, nova razmerja in najbrž tudi drugačni cilji«. Prostor dogajanja je v vseh treh dejanjih njegovega dramskega triptiha isti – »zelo navadna soba, kakršne so vidne v blokih kot garsonjere« – čas je ne povsem določena sodobnost, v središču dogajanja pa je mlada stanovalka, ki se veseli stanovanja, v katerem si hoče urediti topel dom, a so vedno znova njeni načrti na koncu razveljavljeni, neuresničeni. Očitno ji uresničitev življenjskega načrta vedno znova preprečuje družba, ki sega v njen dom in njeno intimno tako prek navideznih prijateljev kakor tudi preko anonimnih predstavnikov družbenih institucij in zbora, ki vnaša v dramsko dogajanje s citati ljudskih modrosti, napevov in ritmov breme ljudskega izročila in zgodovine. Seveda ni naključno, da so soigralci ves čas v zamenljivih vlogah okolja, v katerem je pravzaprav vseeno, ali gre za nekakšne prijatelje in znance, ali zgolj za posrednike sistema, oblasti, birokracije. Šeligova drama je razbremenjena psihologiziranja in po eni strani trdno oprta na objektivno preverljivo resničnost (reistična), po drugi pa odprta v skrivnostni svet kozmosa, neizrekljivega (mistična in magistična).

Režiser **Boris Kobal** se je ob pomoči dramaturga **Igorja Lampreta** odločil za dokaj zvest in spoštljiv prenos besedila na oder, ki ga ni skušal aktualizirati ali problematizirati skozi optiko najosodnejše bivanjske in estetske izkušnje z začetka devetdesetih let. Enovit in funkcionalen likovni okvir dogajanja je oblikovala scenografka in kostumografka **Eka Vogelnik**, ki je prizorišče omejila z železnimi vodornavnimi drogovi, na katerih visijo reflektorji, na navpičnih pa so premična črna vrata ali zasloni. V črnem odprtem in zaprtem prostoru hkrati so redki kosi pohištva (kavč, omara, lestence, blazine), ki v igri

pridobivajo tudi metaforično in simbolno vrednost. Posebno močan je poudarek s sliko opremljene sobe, ki vnaša v temen in težaven prostor nek višji red zaželeni resničnosti. Kostumi označujejo različne reakcije stanovalk (domača halja v prvem, jahalna obleka z bičem v drugem in trenerka v tretjem dejanju) na izzive okolja ter skupaj z lučjo zlasti razdvajajo prvi dve dejanji od tretjega, magičnega, v katerem se pojavi zbor v svetlečih, modrozelenih plaščih, hladnih in zmuzljivih obnem. **Lado Jakša** in **Ksenija Hribar** sta poskrbela predvsem za zborovske prizore, v katerih zaživita ljudski napev in ritem, a hkrati tudi ironična distanca do drobcev tega civilizacijskega izročila.

Kvartet igralcev je zavzeto in disciplinirano sledil uprizoritvenemu konceptu in v precejšnji meri napolnil odsko dogajanje z bivanjsko stisko slehernika ter ljudskim humorjem in ironijo. Trojno vlogo stanovalk je oblikovala **Bernarda Oman**, ki je v prvem delu delovala naivno aktivistično in nekoliko prehitro izbrala alibični beg v Ameriko, v drugem poudarila pragmatično in nasilno gospodovalno podobo, v tretjem pa izrisala osvobodeno figuro, razbremenjeno teženosti in tradicije ter odprto novim in drugačnim spoznanjem. Morda prehodi med različnimi in celo nasprotujočimi si reakcijami niso bili vedno dovolj neopazni in tudi govorna interpretacija zahtevnega besedila ni bila vedno popolna, vseeno pa troje podob mlade stanovalk uspešno povezuje celoto uprizoritve in zadržuje pozornost gledalca. V abstraktnih vlogah zbora in individualiziranih likih prijateljev in predstavnikov družbe so nastopili **Judita Zidar**, **Tine Oman** in **Pavel Rakovec**. Učinkoviti so bili v zborovskih nastopih in radoživih interpretacijah pesniško členjenih in ritimiziranih besedil, otroško razposajeni v pevskih in gibalnih »točkah«, stilizirano poenostavljene v podajanjih individualnih likov, predstavnikov stanovalkinega okolja.

Korektno narejena uprizoritev, ki ne razkriva novega ob že znanem besedilu in ne odbija gledalca s pretirano abstraktnostjo in hermetičnostjo, ker zadržuje ves čas dobrodošlo mero komedijantske radoživosti in humorja.

SLAVKO PEZDIR

GLEDALIŠČE

»Kdor potrpi, si rože sadi«

Prešernovo gledališče Kranj
– **Rudi Šeligo: Kdor skak, tisti hlap** (historija). Režija Boris Kobal, dramaturgija Igor Lampret, scenografija in kostumografija Eka Vogelnik, glasba Lado Jakša in koreografija Ksenija Hribar. Nastopa